

Qulu Məhərrəminin zəngin yaradıcılıq arenası o qədər genişdir ki, hər hansı bir təhlil apararı müəllifə kompleks yanaşma imkanı vermir. Ona görə də biz bu zəngin yaradıcılıq arenasında «gözümüz tutarı» sahəni diqqətə çəkməyi vacib hesab etdik.

Şərti olsa da, Qulu Məhərrəminin yaradıcılıq yoluna janr baxımından qabaqcadan münasibət bildirmək oxucu üçün məlumat stimulu olardı:

Ssenarist - yəni qisametrajlı bədii-publisistik filmlərin ssenari müəllifidir;

Elmi-nəzəri yaradıcılıq - bu yöndə onun jurnalistika məsələləri ilə bağlı araşdırmaları, monoqrafiyaları, müxtəlif ölkələrdə çap olunmuş dəyərli elmi əsərləri yer alır;

Lüğətçilik işi - əgər belə demək mümkündürsə, bu sahədə Qulunun zəngin yaradıcılıq irsi var. Radio-televiziya terminləri lüğəti, yeni alınma sözlər lüğəti, canlı xalq dilində işlənan obrazlı ifadələrin şərhı və s.

Nəhayət, publisistika yaradıcılığı.

Əli Rza XƏLƏFLİ

Hadisələrə obyektiv münasibət, subyektiv münasibətdə orijinallıq və reallığa istinad;

Əlbəttə, bütün hallarda bu bölgülər şərtdir. Çünki əsaslı tədqiqatda onun publisistikasının görünən və görünməyən tərəfləri yeni məziyyətləri ilə üzə çıxa bilər.

Hələlik müəllifin iki publisistik kitabı - «Zamanın rəngləri» (2013) və «Gələcəyə ön söz» (2019) diqqətimizdədir. Bu kitabların hər birində müəllifin vətəndaş mövqeyi ilə üst-üstə düşən sözlərdə onun ürək döyüntülərinin hiss etmək, duymaq olar. Ayrı-ayrı məqalələrdə qısa, lakonik, yığcam fikir ifadəsi ilə sözlünü deyir. Qoyulan problemi ələ aradır ki, gəlidiyin nəticə oxucunu tam razı salır. Bu da Qulu Məhərrəminin yaradıcılıq manerasında xüsusi bir keyfiyyətdir ki, oxucunun gücünü deqiq hesablayır, yazı-

yın hansısa bir «genini» daşıyır. Bu baxımdan, əlbəttə, Qulu Məhərrəminin «Zamanın rəngləri» kitabına toplanmış məqalələri sadəcə tarixi bir iş hesab etmək olmaz. Günümüzdün dərs-ləri üçün burada çox deqiq elementlər var ki, onları öyrənmədən yeni hadisələrə deqiq və aydın qiymət vermək mümkün deyil.

Hələlik bu istiqamətdə Qulu Məhərrəminin «Zamanın rəngləri» kitabını indiki dövrümüz üçün az tapılan dərsliklərdən hesab etməliyik. Təbii ki, öyrənən alimlər də çay boyunca vadiləri tədqiq edəndə mənbəyə çatmamış işləri yarımcı qoymurlar. Bilirlər ki, nəticə yalnız mənbəni öyrənməklə verile bilər.

Bələliklə, «Zamanın rəngləri»ni araşdırmaq artıq bizim üçün tarixə qovuşmuş bir çox hadisələrin günümüzdən uzanan izlərini bu rənglərin fonunda öyrənmək üçün əsas qaymağa, yəni kitabın özünə müraciət etməyin vaxtıdır. Kitab haqqında ilkin təsəvvür üçün ələ annotasiyanı birinci olaraq diqqətə çəkmək istərdik: «Kitaba müəllifin 1994-2000-ci illərdə müxtəlif qəzetlərdə çap olunmuş publisistik məqalələri toplanmışdır. Həmin məqalələr gərgin hadisələrin yaşandığı tarixin siyasi mənzərəsini əks etdirir. Əsasən Qarabağ problemi, Cənubi Qafqaz, Asiya və Yaxın Şərqdə cərəyan edən hadisələrin mərkəzində dayanan siyasi proseslər haqqında yazılmış məqalələrdə müəllifin olaylara orijinal yanaşması, aydın üslubda ifadə olunan təhkiyəsi diqqəti cəlb edir. Ötən minilliyin son illərinin publisistik mənzərəsinin cızıldığı kitabın siya-

rin başvermə səbəblərini və onun inkişaf tərəflərini verməyi üstün tutur. Şübhəsiz, bu zaman onun nəticələri də obyektivliyə daha yaxın olacaq.

Professor Qulu Məhərrəminin nə qədər elm adamı kimi xarakterizə edirikse, bir o qədər də siyasi icmalçı- siyasişünas, və düşüncələrinin ifadə baxımından həm də siyasi publisistika ustası kimi görürük.

Ustadlığın, öyrətməninin ən müxtəlif yolları var, xüsusilə, qədim yunan və qədim Roma mühitində intellekt sahibləri daxili-mənəvi mühitlərinə yığıqları sərvəti daha çox sifahi şəkildə öz yetimlərinə ötürürdülər. Bu gün də qədim Yunanın ən qüdrətli filosoflarının fikir və düşüncələri varislik yolu ilə ötürülməklə gəlib bizə çatıb. Ancaq indi biz sivilizasiyanın ələ bir mərhələsindəyik ki, ustadların söhbətlərini irsini yazılı şəkildə qəbul etmək imkanımız var. Doğrudur, Qulu Məhərrəmi kimi fikir sahibləri düşüncə xəzinəsinin daha çox televizaya ilə, yəni, ekranla reallaşdırıb. Açıq, mənəvi o qədər zəngin xəzinənin hansısa namalun inşasında, yəni, əlçatanlıqda olmadığına təəssüf edirik. Ancaq bəzən həyatda ələ insanlar olur ki, onlar asanlıqla itib gedə biləcək sərvətin əbədləşməsi qayğısını çəkirlər. «Zamanın rəngləri» kitabının «ön söz»-də İbrahim Nəbioğlunun və onu əhatə edən dostluq çevrəsinin təkidli ilə Qulu Məhərrəminin siyasi məzmunlu məqalələrinin bir araya gəlməsinin təşəbbüskarı olmağını xüsusilə təqdir edirik. Əgər, Allah ələməmiş, belə bir təşəbbüs olmasaydı, onda yaqın ki, Qulu Məhərrəmi kimi global düşüncə adamının mənəvi irsini kütləvi oxucuya çatdırmaq imkanından məhrum olardıq.

İbrahim Nəbioğlu «Zamanın rəngləri» kitabına «Firtınalı illərin bir kitabı sığmayan hekayətləri» adlı çox dəyərli ön söz yazıb. Açıq, İbrahim Nəbioğlunun nə yazmasından asılı olmayaraq, bu kitabdakı «ön söz»ə o qədər də diqqət yetirmək fikrində deyildim. Ancaq ümumdünya intellektinin maraq dairəsinə ifadə edən düşüncələrini ələ ilk əzbəsdən xüsusi istiləklə qarşıladım: «Qüdrətli söz ustası Stefan Mallerme kitabı sonatın və ümumən dünyanın çəngəli, apofezos sayırdı: «Bütün dünya əvvəl axır tək bir kitabla sığmaq üçündür». Simvolizmin ən nəhəng nümayəndələrindən olan bu fransız şairi «səhifələrin vəhdəti» ilə «dünyadakı hər şeyin bir-biri ilə əlaqəsini» ifadə edən bir kitab yazmağa başlamışdı. Bu işin imkansız olduğunu anlamı və belə bir kitabın yazılmasını Magnun Opus-un - «fəlsəfə daşı»nın yaradılması ilə müqayisə etmişdi. S.Mallarmeyə qədər və ondan sonra yazılmış və yazılacaq kitablar o böyük Kitabı yaratmaq cəhdidir bəlkə... Məhz ələ buna görə də yazılmış bütün kitablar - elmi, ədəbi-bədii, publisistik, tədris və s. hamısı ayrı-ayrılıqda bir hadisə, möcüzə, sərvətdir. Əlimizdə tutduğumuz bu kitab kimi...». Doğrusu, narahatlığım vardı, axı mən də çoxlu kitab müəllifiyim. Ayrı-ayrı vaxtlarda kitablarımı taleyi haqqında düşünərək ziddiyyətli qənaətlərim olub. Siyasi-ideoloji mahiyyət daşımayan kitabların nə qədər ömür yaşayacağını nə hər halda bir atamın övladı haqqında düşüncəsi kimi xəyalımdan keçirmişəm. Amma İbrahim Nəbioğlunun klassik söz ustasına istinadın dediyi fikirlər mənə də kifayət qədər qane elədi. Ən azı inandım ki, yazılan mənəvi sərvətdir.

(Davamı 9-cu səhifədə)

«ZAMANIN RƏNGLƏRİ»

PUBLİSİSTİN DÜŞÜNCƏ MÜSTƏVİSİNDƏ

1. «Çarpişan zaman»da imkanlar və iddialara münasibət

Münasibət bildirmək üçün biz Qulu Məhərrəminin publisistika yaradıcılığını diqqətə çəkmək istəyimizlə bağlı onun publisistikasını ideya, məzmun istiqamətlərini də göstərmək istərdik.

1. Siyasi publisistika - beynəlxalq hadisələrə münasibət

2. Ədəbi-bədii publisistika

3. Sosial problemlərə münasibət

Qulu Məhərrəminin yaradıcılıq yolunda, əgər belə demək mümkündürsə, publisistika onun üçün ən həyati janrdır. Çünki təbiət etibarilə çəvik düşüncə adamı olan Qulu Məhərrəmi publisistik yaradıcılığında dünyanı çalxalayan hadisələri, ələcə də mühitimizdə baş verən olayları, ictimai həyatın müxtəlif mənəvi tərəflərinə təsir gücündə olan mədəniyyət məsələlərini seyrçi nəzərlə müşahidə etmir. Bəlkə də onun xarakterini, yaxud istedadını, bir az da deqiqləşdirsek, cəmiyyətin təbii ilə bağlıdır ki, müşahidə obyektivində olan hadisə və problemləri çəvik düşüncə ilə təhlilə çəkmək istəyindən qalır. Onun zəngin və çoxcəhətli publisistikasını ideya və məzmun istiqamətləri haqqında da şərti bir bölgü aparmaq olar.

Vətəndaş mövqeyi, Vətəne münasibət məsələsi;

Dilə sevgi və dəyərləri qorumaq istəyi;

nin ahəngi ilə onun nəbz ahəngini uyğunlaşdırıa bilər.

Vaxtilə Aleksandr Bovinin, Vladimir Ovcinnikovun, yaxud II Dünya müharibəsindən əvvəl Vixard Zorge-nin dünyanın mənzərəsini verən yazılarını gözümüzün önünə götürək. Dünyanın mənzərəsini vermək üçün müəllifdən nə tələb olunur? Ələ birinci dünyanı bilmək, onun inkişaf meyillərini qavramaq, həssas, vulkanik zonaları kəşf etmək, onun partlayış gücünü müəyyənləşdirmək... və bununla da oxucunu onu gözələyən hadisələrə hazırlamaq əsas mahiyyətdir. Qulu Məhərrəminin siyasi hadisələri şərh baxımından ehtiva edən «Zamanın rəngləri» kitabında da siyasi publisistika ənənələrinin davamını görürük. Ancaq Qulu Məhərrəmi modern söz sahibi olduğundan təkə ənənələrə qapanıb qalmır, hansısa zamanda (yaxın və ya uzaq - fərqi yoxdur) bütöv bölgəni (bəlkə də dünyanı) silkeleyəcək hadisənin mənbəyinə qədər yeriyə bilər. Və bu mənbədən xüsusi bələdliklə reportaj verir. Onun «Zamanın rəngləri» kitabına toplanmış yazıları məhz bu baxımdan dəyərlidir.

Kitabda toplanmış məqalələrin yazılmasında 20 ilə qədər vaxt keçir. O hadisələrin bir çoxu bizim üçün köhnəlmiş kimi görünə bilər. Ancaq buna köhnəlik, vaxtı ötmüş «meyvə» kimi baxıb keçmək olmaz. Ən yeni hadisələrin özü də keçmişdə baş vermiş ola-

si mövzuda yazan jurnalistlər, politoloqlar, gənc siyasətçilər üçün maraqlı olacağını güman edirik». Bu kiçik məntədən görüldüyü kimi, kitabın əhatə etdiyi coğrafiya kifayət qədər genişdir. Və ələ buradaca bir məqama toxunmaq yerinə düşər; müəllifin bir növ taleyini yazdığı coğrafiyada səyahəti asanlıqla başa gəlmir. Səyyahların həyat yolunu öyrənənlər yaxşı bilirlər ki, səhralar, ekzotik məkanlar, yirticilər... çoxlu sayda maneələr var. Bu coğrafiyada yerləşən ölkələr və onların taleyi haqqında fikir yürüdərək müəlliflər heç də səyyahları qarşıladığı maneələrdən əçtinliklər görmürlər. Demək, bunun üçün Cənubi Qafqaz haqqında söz deyən müəllif Rusiyada və Avropada gedən prosesləri yaxşı bilməlidir. Asiyadan danışırsa, Yaxın Şərqdən yan keçə bilməz. Bir sözlə, ələ təkə Qarabağ problemi onun dünyanın ən müxtəlif tərəflərində qaynayan maraq qazanlarında bişən fikirləri yaxşı bilməlidir. Bu mənada Qulu Məhərrəmi siyasi publisistikasında mövzuya xüsusi bələdliklə qələm işlədir. Baxmayaraq ki, məlum mövzuda Azərbaycan cəmiyyəti üçün yazı asanlıqla həzm olunan deyil. Təsədüfi deyil ki, hər yazının sonunda müxtəlif siyasi qütbləri təmsil edən adamların münasibətləri də müxtəlif olur. Və Qulu Məhərrəmi bunu öz təcrübəsində yaxşı bilir. Ancaq o, siyasi tərəflərin niyyətini yox, hadisələ-

(Əvvəl 8-ci sahifədə)

Özü də, təkcə mənsub olduğu xalq üçün yox, yaşamaq, məkan yeri, hətta mənsub olduğu vətən üçün yox, bütövlükdə bəşər üçün sərəvidir. Bu mənada, İbrahim Nəbioğlunun dünya mənəvi irsinə istinadın dedikləri, elə sözlünün əvvəlində yer alan düşüncələri çox dəyərlidir: "Zamanın rəngləri" bizim auditoriya üçün bəlkə də çox alışımsız kitab deyil, burada Qulu Məhərrəminin qısa zaman dilimində (1994-2000), yəni, hadisələrin dinamizmi, əhatəməzdə baş verən siyasi cəhətlərin başgicəlləndirici sürəti ilə seçilən dövrə yazılmış məqalələri toplanıb. "Məqalələr toplusu" bizdə çox yayılmışda, Avropada, xüsusilə Amerikada kifayət qədər populyar, tələb olunan bir formatdır. Belə bir formata kitabın yazarın konkret hadisələrə, dövrə, siyasi-iqtisadi proseslərə özəl yanaşması və analizidir ki, bu da olayların cərəyan etdiyi coğrafiyanın nəbzini tutmaq, olub-keçənləri düzgün analiz etmək baxımından çox mühümdür. Əlbəttə, belə olan halda "nəbzi tutanın" kimliyi, hansı düşüncə və dayarın daşıyıcısı, vətəndaş mövqeyi, qəzetçi peşəkərligi, yazar məharəti, analitik təfəkkürü başqa bir önəm qazanır. Qulu Məhərrəmi kimi sözünün yerini, çəkisini bilən bir müəllif isə tam arzulanmış müəllif deyilmi?.. İbrahim Nəbioğlunun kitab öncəsi düşüncələri, deyəsin, həm də oxuculara deyir ki, qorxmayın, kitabı yaxın gəlin, bu kitabda "Çarqantua və Pantaqrul" yoxdu. Hətta "Don Kixot" da yoxdur. Siz bu kitabda "Robinzon Kruso"nu da axtarmayın. Yaxşı olar ki, öz düşüncənizə nüfuz edin, hansı zamanda yaşadığınızı, hansı mühtidə böyüdüyünüzü, bu günə qədər nələri gördüyünüzü və sabah nələrlə rastaşağacağınızı yaddaşa götürün. Yalnız mənəvi gücünüzə tapınmaqla gələcəyi görmək imkanınızı qazana bilərsiniz.

İbrahim Nəbioğlu tanınmış siyasi xadim, ən başlıcası, dünya arenası ilə bağlı fikir və düşüncə adamı olduğuna zaman-zaman göstərə bilib. Bu mənada, onun Qulu Məhərrəminin düşüncə aləminə yaxın olduğunu inanmamağa haqqımız yoxdur. İbrahim Nəbioğlu Qulu Məhərrəminin "Zamanın rəngləri" kitabını təhlil edərkən tarixi xronikani yadda salmalı vacib hesab edir: "Uzun və üzücü proseslərdən sonra Azərbaycan ötən əsrin əvvəlində itirdiyi istiqlalını bərpa etdi (18 oktyabr, 1991). BMT üzvlüyünə qəbul edildikdən sonra (2 mart, 1992) ölkədə müstəqilliyi möhkəmlətmək üçün ciddi addımlar atıldı". Doğrudur, İbrahim Nəbioğlu ciddi addımlar atılmağın danışıq və onun qənaətinə opponent səviyyəsində olmasa da, publisist mövqeyi ilə münasibət bildirmək yerinə düşərdi. Təəssüf ki, həmin dövrdə müstəqilliyi möhkəmlətmək üçün hakimiyyət addımlar atmaq istəyində olsa da, onu siyasi müxalifət ilə buxovlamışdı ki, Azərbaycanın siyasi məcrasında hərəkət az qala dərğün vəziyyət almışdı. Əlbəttə, təcrübəli düşüncə adamı İbrahim Nəbioğlunun qənaətlərinə opponent olmaq fikrində deyilik, ancaq bu tipli yazıların dəyəri orasındadır ki, oxucunu ən gözəliləməz anda səfərbər edir. Onunla üz-üzə dayanır, onu qənaət bildirməyə məcbur edir; ən azı, keçmiş dönsüə doğru tarixi yaddaşında bərpa etməyə sövq edir.

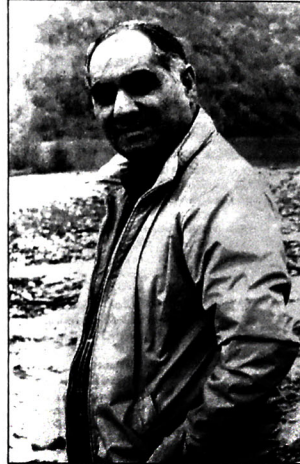
Mətləbdən yayınmıyaraq, bizim ictimai-publisist müstəvidə müəllif obrazımız Qulu Məhərrəmdir. Əgər onu yaxından tanımaq istəyiriksə, demək, mühtidini də görməliyik. Bu mənada, onun mühtidinin şahidi kimi danışın

mötəbərliyi əsasdır. İbrahim Nəbioğlu yazır: "Qulunu AzTV-nin səs-küylü dəhlizlərində tək görməzdin, ətrafı hər zaman qələbəlik olurdu, çoxlarına "gənc" deyə müraciət edirdi. Haqqatən də, başındakıların çoxu gənclər idi- gənc rejissorlar, gənc redaktorlar və jurnalistika fakültəsinin cavan tələbələri. Q.Məhərrəmi yanındakılara həmişə sürəklili nəsə öyrədirdi- xəbəri tapmağı, yazmağı, redaktə etməyi, düzgün oxumağı və ən əsası- jurnalistikanı, televiziyanı sevməyi öyrədirdi. Zənnimcə, onun bu keyfiyyətləndirici ki, bu gün 30-a yaxın kitab müəllifi olan Q.Məhərrəmi BDU-nun jurnalistika fakültəsinin ən parlaq və ən xarizmatik professorlarından biridir". İbrahim Nəbioğlu təcrübəli və kifayət qədər informasiya bazası olan icmalçıdır. Başqa sözlə, kifayət qədər populyar publisistdir. Onun Qulu Məhərrəminin xarizmatik obraz sahibi olduğuna iddia etməsini sirdən söz adamının epiteti kimi qəbul etmək olmaz. Ona görə də Qulu Məhərrəmi tipli ziyalıların yaradıcılıq yolu təkcə öz əsərləri ilə deyil, həm də onun dinləyiciləri, ekran vasitəsilə tamaşaçıları, əgər belə demək mümkündürsə, elə dostları vasitəsilə də öyrənilə bilər və, zənnimcə, bu daha mötəbər mənbə kimi qəbul edilə bilər.

Qulam Məmmədli taleyi, yaradıcılıq yolu Qulu Məhərrəmi tipli ziyalıları şərh edərkən maraqlı obraz kimi

var; Qulu Məhərrəminin "S.Sultanlı" imzasından istifadə etməsi. Elə təkcə bu imzanın şifresini açdıqna görə İbrahim Nəbioğluna minnətdar olmalıyıq və yaqın ki, gələcək nəsillər bu şifreyə görə çox güman ki, bizi də yad edəckələr.

Qulu Məhərrəmi geyiminə, görkəminə görə səliqəli adamdır. Libası da həmişə boyuna biçimlidir. Bu mənada onun geyimi sözüne çox bənzəyir. Ge-

«ZAMANIN RƏNGLƏRİ»

PUBLİSİSTİN DÜŞÜNCƏ MÜSTƏVİSİNDƏ

I. «Çarpişan zaman»da imkanlar və iddialara münasibət

yaddaşda canlanır. Sözüne görə təmənnasızlıq obrazı olaraq o, jurnalistikamızın neinki obrazı, həm də ən möhtəşəm abidələrdən biri kimi yaddaşda düşür. Qulu Məhərrəmi imza axtarışı sahəsində bu günə qədər təkrarlanmazdır. Hələ bəlkə uzun illər bundan sonra da onun imza tədqiqatları məktəb kimi öyrəniləcək və bizə diqqət edəcək ki, imzalarla sadəcə şərti işarə kimi baxmıyaraq. Bəlkə də İbrahim Nəbioğlunun yazısından daha bir sitata elə bu səbəb üzündən ehtiyac görürük: "90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycan televiziyasında onun qədər zəhmətkeş və çalışqan başqa birini təsəvvür etmək mümkün deyildi. Hələ o vaxtlar ortaq dostlarımızdan biri qəzetlərinə köşə yazmasını təklif edəndə kimsə Qulunun buna da vaxt tapa biləcəyinə inanmamışdı. Bir də baxdıq ki, "Zaman" qəzetində "Prizma" rubrikası altında onun mütəmadi yazıları getməyə başladı. Bütün bunlar əzmiyyət kimi, "Yeni dünya" qəzetində "professor S.Sultanlı" imzası ilə siyasi proseslər haqqında yazan da, bəzi informasiya agentlikləri üçün həftəlik siyasi icmalar hazırlayan da Qulu Məhərrəminin özü idi, sadəcə, bunu o vaxt çox az adam bilirdi". Əgər menden soruşsan olsaydı ki, bu sitatı burada verməyinin hansı düşüncə dəyəri var, mən də cavab verərdim: burada Qulu Məhərrəminin qəzet üzünə televiziya görkəmini gətirməsinə göstərmək mahiyyəti var. Yəni, televiziyaadakı prizma həm də qəzetdə görülmə bilər və bunu Qulu Məhərrəmi öz yazıları ilə icra edə bilər. Üstəlik, burada əhəmiyyətsiz görünə biləcək bir nüans da

yimi necə səliqələndirə, sözü də eləcə səliqələndir.

"Oqolun şineli" ifadəsi ədəbiyyat tarixində məşhurdur. Sonralar ədəbi tənqid bu ifadəni Azərbaycan mənəvi mühtidəyə köçürdü. Elə birinci Cəlil Məmmədquluzadə köçürmüşdü. "Qurbanlı bay" hekayəsinin əvvəlinə "Oqol, Allah sənə rəhmət eləsin" sözlərini yazmışdır. Bu o demək idi ki, Qurbanlı bay Qoqlun yaratdığı obrazların şineliyə çıxıb gəlmişdi. Və bu məziyyət-leri zamanımıza köçürməli olsaq, özümlükdən sonra şineliyə geyəcək, son nəticədə şineliyə geyəcək çoxların adlarını bilirik. Hətta özləri etiraf etməsələr də. Bütün hallarda hansı şineliyə çıxırsa çıx, son nəticədə hansı şineliyə çıxırdı başqaları tərəfindən çox aydın görünür. Bu mənada, Qulu Məhərrəminin də kifayət qədər "ölçüsiz şineli" var. Yəni, ən müxtəlif özümlü ifadə müstəvisində Qulu Məhərrəminin düşüncəsindən gələn təzə özümlü göstərə bilər. Neyləyirəm, bəzən həqiqət o qədər güclü olur ki, təkcə təsdiq edə bilmirəm, həm də onu təkrar etməyə məcbursan: "Qulu müəllimin Azərbaycan televiziya tarixindəki xidmətləri, açdığı izlər ayrıca bir arasıdır məvzusunda". Onun Azərbaycan prezidentinin xarici səfərlərindən hazırladığı analitik reportajlar, rəsmi dövlət tədbirlərindən aparıldığı və saatlarla sığınan canlı bağlantılar, hazırladığı müəllif proqramları, tanınmış siyasi-ictimai xadimlərdən aldığı müsahibələr bu gün televiziya jurnalistləri üçün bir məktəbdir. 10 ildən çox rəhbərlik etdiyi "Səhər" proqramı da elə televiziyanın tarixində parlaq bir hadisədir. Bu gün də televiziya məkanımızdakı çoxsaylı kanallarda

"Səhər" proqramının "şineli" çıxması çox sayda istedadlı insan çalışır". İ.Nəbioğlu doğru deyir, hətta bu gün Qulu Məhərrəmi inkar edənin özümlü də dəst-xəttində Qulu Məhərrəmi özümlü kimi görünür. Bu, o demək ki, Qulu Məhərrəmi şineli neinki köhnəlmir, hətta zaman dəyişikliyinə vaxtı keçmiş kimi görünən formasında belə yenə geyilməyə uyaldır. Təki bu şineli geyinin bu şineldən çıxırdı onu inkar etməsi olmayaydı. Amma eybi yox. Zaman hər şeyi yoluna qoyur. Məktəblər isə ona görə yaradılır ki, fərsiz uşaqlar öz fərsizliklərinin səbəbini məktəbdə axtarınsınlar.

Qulu Məhərrəmi problem olaraq siyasi publisistikasında Rusiyani, Türkiyəni, İrani, Çini, Özbəkistanı siyasi-coğrafi tədqiqat obyektini kimi şərh edir və zaman göstərir ki, hələ də coğrafiyanın bu məsələlərində mübahisələr sona çatmayıb, hadisələr qaynarlıq ilə davam edir. Görünür, Qulu Məhərrəmi publisistikasında zaman dəyişmələrini obrazlı başlıqlarla ifadə etməklə həm də siyasi dəyişmələri öz yazısında ehtiva edir. İ.Nəbioğlu doğru deyir ki, "Elə buna görə də müəllifin "Çarpişan zaman", "Zaman" a hopen zaman", "Dəyişən zaman" rubrikaları altında topladığı məqalələrdə 90-cı illərdə baş verən hadisələrə baxışı bu günün olaylarını anlamaq baxımından çox faydalıdır". Təcrübəli publisist və siyasi icmalçı (həm də dövrümüzün tanınan siyasətçisi) İ.Nə-

bioğlu kitabdakı bölmələri təsadüfi xatırlatmır. O, sadəcə bölmələrin adları ilə kitabdakı yazıların ideya, məzmun, mahiyyətini təqdim edir və həm də kitabdakı yazıların zamanı müvafiq mühtidənin düşüncə hərəkatını oxucunu diqqətinə çatdırır. Klassik fikir sahiblərinin dediyi kimi, əgər hər bir kitab müəyyən zamanın düşünlünü açmağa xidmət edərsə (düşünü açmaqdan söhbət getmir), demək, bəşər sərəvidir. Bu mənada, Qulu Məhərrəminin düşüncələri ən azı günümüzün gəncləri üçün 30 il bundan əvvəlki zamanı dərk etmək açardır.

Qulu Məhərrəmi xəbər ustadıdır. O, xəbəri musiqi ilə, günün olayları ilə, hətta yeri gələndə, kriminal hadisələri ilə uzlaşdırmaqla bilmək gücündə olan mühtidəsidir. Çılpaq xəbəri təqdim etməklə yanaşı, həmin çılpaq xəbəri cəmiyyətdə doğuracağı əks-sədanı qabaqcadan fikir müstəvisinə çəkməklə onun zərərli təfərrifini zərərsizləşdirməyin də yolunu bilmək ustadıdır. Bir sözlə, Qulu Məhərrəmi ən kəskin xəbəri cəmiyyət üçün başa düşülən səviyyəyə gətirə bilər. İ.Nəbioğlunun təyirində desək (o da özümlüdən əvvəlki klassik düşüncəyə söykənir: Əbdülqafar Əl-Həyatının "kitablarla həyat hiss etməyə, olsa-olsa, bəlkə, bir az anlaşılı bilər"), Qulu Məhərrəminin "Publisistik düşüncələr" kitabı bizim üçün həyatı daha anlaşılıq edir.

Qulu Məhərrəminin kitabı bəşərin taleyini xilas edəcek Böyük Kitabın ən azı bir səhifəsi olduğuna kimsənin şübhəsi olmaz.

(Davamı var)